

Programa Marta Mata

Programa de formació d'activistes

Actualització setembre 2022

L'Escola, el Pla de Formació i el Programa Marta Mata

L'Escola Lliure el Sol

L'**Escola Lliure el Sol** som una cooperativa de serveis de formació al llarg de la vida que impulsem el coneixement i el creixement d'entitats i de persones vinculades a l'educació popular i l'economia social i solidària a través de metodologies actives i transformadores, enfortint-ne la llibertat de pensament i el compromís social.

Treballem per ser l'instrument de formació del moviment associatiu i de l'economia social solidària, donant resposta a les seves necessitats, fent d'altaveu de les entitats, aportant una mirada crítica a la realitat i participant dels debats socials i educatius mitjançant pràctiques i metodologies transformadores de l'educació popular.

Els nostres valors són: educació popular, lliurepensament, associacionisme, feminisme, justícia global, cooperativisme i compromís.

El Pla de Formació i el programa Marta Mata

El Pla de Formació estructura i connecta tota la formació que l'Escola fa a les entitats sòcies: Esplais Catalans, Acció Escolta, Casals de Joves, la Fundació Ferrer i Guàrdia i INCOOP.

El Pla de Formació s'estructura agrupant 4 programes de formació - Marta Mata, Teresa Claramunt, Joan Salas Anton i Anselm Clavé - adreçats a quatre col·lectius destinataris - Activistes, Dirigents, Treballadors i Formadors - que, en tres etapes de formació - Acollida, Creixement i Èxit -, adquireixen les competències per a dur a terme la seva tasca de manera eficaç.

El **programa Marta Mata**, de formació d'activistes, s'adreça a persones que fan activisme voluntari a les entitats de base. Aquestes persones són monis d'Esplac, caps d'Acció Escolta i casalerxs de Casals de Joves. Marta Mata va ser pedagoga, política, renovadora de l'educació, però no només. Marta Mata exemplifica l'activisme vinculat a l'educació, transformant la realitat del debat educatiu des de múltiples fronts com les escoles, les publicacions, l'acció política o els espais de participació.

El programa de formació Marta Mata s'estructura en 3 etapes:

- L'**Acollida** és la primera fase del programa i treballa l'entrada als equips i l'inici de la tasca educativa en l'àmbit de l'educació en el lleure. Formen part d'aquesta etapa els cursos Marta Mata Acollida d'iniciació al monitoratge.
- El **Creixement** constitueix la consolidació o increment de responsabilitats. Es treballa a nivell individual perquè repercuteixi directament a l'entitat. En aquesta fase s'hi inclou el curs de Monitor/a de lleure (titulació oficial de la Direcció General de Joventut).
- L'**Èxit** esdevé el pla de plenitud i inici de la sortida de les responsabilitats amb la corresponent previsió de relleu. L'èxit va lligat a l'entitat i al seu futur. En aquesta fase s'hi inclou el curs de Director/a de lleure (titulació oficial de la Direcció General de Joventut).

Els cursos **Marta Mata Creixement i Marta Mata Èxit** són titulacions oficials de Monitor/a i Director/a de Lleure. Tanmateix, aquests cursos presenten una mirada d'associacionisme educatiu que permet donar resposta a les necessitats formatives de les entitats i de les activistes que en formen part. Els cursos es fan en format residencial i semiresidencial (estiu) i en format intensiu no residencial (hivern). També existeix el format Marta Mata al Territori (més avall hi ha més informació).

El programa Marta Mata es complementa amb un seguit d'accions formatives de més curta durada: **les càpsules formatives (2-8h) i els monogràfics (>8h)**. Aquestes accions formatives estan pensades per millorar i enfortir els coneixements de les entitats i dels seus equips sobre diferents temes educatius i de gestió i organització. Les càpsules es poden demanar per entitats (i seran una proposta individualitzada) o per sectors i territori (en aquest cas seran espais de reflexió, debat i enriquiment a partir de l'intercanvi d'experiències). A més, existeix la possibilitat d'organitzar cursos i monogràfics de demanda per entitats i/o sectors i territoris.

En tots els casos, la **proposta metodològica** està basada en la participació activa de les participants del grup, dirigida a la reflexió i interiorització dels temes que es tracten, i combinant teoria i pràctica, sempre guiats per l'experiència del formador o formadora.

Formació complementària associativa

El curs Marta Mata Èxit (Director/a de Lleure) contempla **hores de formació associativa**. Aquestes hores es poden cursar a través de càpsules formatives al sector/territori, sempre que els continguts tinguin relació amb el curs Marta Mata Èxit i serveixin per aprofundir. També es consideren hores de formació complementària associativa algunes Jornades organitzades per les entitats, taules rodones, o monogràfics (caldrà consultar-ho en cada cas al document d'hores associatives de cada curs Marta Mata, a les entitats i/o a l'Escola Lliure el Sol).

Marta Mata al Territori

Els cursos **Marta Mata al Territori** són cursos de Monitor/a i Director/a de Lleure (titulació oficial de la Direcció General de Joventut) integrats al pla de formació d'Esplais Catalans, Casals de Joves i Acció Escolta (Programa Marta Mata) i, per tant, adaptats a la realitat associativa de les monis d'esplai, casalerxs i caps d'agrupament. Són cursos que donen resposta a necessitats formatives detectades, evitant el centralisme en l'oferta formativa i aprofitant els recursos i agents de cada territori.

En el cas d'**Esplac**, cada sector pot escollir les dates, horaris i lloc del curs. Els motius per fer un Marta Mata al Territori són:

- Tenir més persones titulades a l'esplai. Això és una opció molt interessant si es té previst que pugi un grup gran de monitores no titulades.
- Cohesionar el sector. Coneixeràs monis dels esplais més propers al teu, descobrint possibles sinergies i compartint el dia a dia del curs.

- Rebre formació de qualitat i amb mirada associativa. Perquè fer un curs quan ja ets moni i/o membre d'un esplai, ha de ser una experiència diferent.
- Apropar el programa Marta Mata al territori. L'Escola Lliure el Sol i Esplac volem que la formació que oferim arribi a tothom amb igualtat d'oportunitats.

Si un sector geogràfic d'Esplac vol fer un Marta Mata al Territori, com ho ha de fer?

1. Contacteu amb la vostra CPS i feu-li la demanda.
2. Feu un sondeig de quantes persones podrien assistir al curs i comuniquen-ho a la CPS.
3. Decidiu en quines dates i horaris us aniria bé fer-lo. Compteu que pel curs de monis heu de fer 100 hores de formació presencial i 25 hores en línia, a més de 160 hores de pràctiques. Normalment el curs ocupa 2 setmanes senceres en format intensiu, però també es pot fer repartit en diversos caps de setmana o només matins/tardes. Com vosaltres preferiu!

En el cas de **Casals de Joves**, els motius per fer un Marta Mata al Territori són:

- Per tenir més persones titulades al casal.
- Per rebre formació de qualitat i amb mirada associativa. Perquè fer un curs quan ja ets casalerx, ha de ser una experiència diferent.
- Per apropar el programa Marta Mata al territori. L'Escola Lliure el Sol i Casals de Joves volem que la formació que oferim arribi a tothom amb igualtat d'oportunitats.

Acompanyaments

Els acompanyaments són una nova proposta de format que oferim a les entitats sòcies. L'objectiu és fer un **acompanyament profund i perllongat en el temps que permeti abordar casos** que normalment no es poden resoldre només a través de càpsules formatives. D'aquesta manera, es va més enllà d'una simple formació per fer un treball conjunt amb les entitats per conèixer les seves necessitats i donar-hi resposta a partir d'un procés de presa de consciència, empoderament i adquisició d'eines.

Es preveu que els acompanyaments tinguin una **durada de 8 a 16 hores** al llarg de **3-4 mesos** aproximadament i amb **3 fases** principals:

1. **Diagnosi** (entre 2 i 4 hores)
  - a. Objectiu: aconseguir informació sobre el cas i detectar necessitats de l'entitat.
  - b. Sessió inicial de presa de contacte, anàlisi del cas i contextualització (opcional).
  - c. Definició dels agents implicats (equip sencer, algunes monis/caps/casaleres, famílies, infants, joves, etc.). Debat i treball sobre les creences del grup al voltant del tema.
  - d. Definició dels objectius, la durada, les dates de l'acompanyament. Plantejar diferents formats amb diferent número de sessions/hores de dedicació.
  - e. Acords i compromisos entre la persona que fa l'acompanyament i l'entitat.
2. **Acompanyament** (paquets de 4/6/8/10 hores en funció de les necessitats detectades)
  - a. Objectiu: abordar i donar resposta al cas a través de sessions i/o espais de treball.

- b. Sessions d'acompanyament a l'entitat segons els formats acordats: formació, espais de treball, debats, reunions dinamitzades, tallers, etc.
  - c. Proposta de tasques a fer per a l'entitat. Seguiment per part de la formadora.
3. **Tancament** (2 hores)
- a. Objectiu: definir passos a seguir, accions concretes per quan s'acabi l'acompanyament (pla de treball per a l'entitat).
  - b. Retorn a les formadores que han fet l'acompanyament

Amb aquest nou format volem posar formadores especialitzades en la temàtica al costat de les entitats per acompanyar-les a revisar pràctiques i definir millores. L'acompanyament finalitzarà amb un pla de treball per tal d'incorporar canvis i fer millores a l'entitat.

Els **temes** dels acompanyaments són els següents (amb la possibilitat de concretar-los entre l'entitat que fa la demanda i la formadora que fa l'acompanyament):

- **Agressions masclistes:** masculinitats, gestió d'agressions, protocols...
- **Interculturalitat, inclusió i antiracisme:** treball intercultural amb infants, famílies, monis/caps/casaleres...
- **Participació:** relleu, participació a l'assemblea, participació infantil, participació de famílies...
- **Gestió d'equips:** lideratge, gestió i abordatge de conflictes, cures, gestió emocional, relacions de poder...

Si esteu interessades a fer un acompanyament a la vostra entitat, contacteu amb la CPS del vostre sector (Esplac), tècnica pedagògica (Casals de Joves) o tècnica de projectes (Acció Escolta) per tenir més informació i fer la demanda.

Índex de formacions

Càpsules formatives (<8h)

Temàtica	Nom formació	Hores associatives Èxit	Disponibilitat en línia?
Mètode pedagògic	1. El projecte educatiu: elaboració i revisió		X
	2. El mètode escolta		X
	3. Les TIC com a eina educativa	X	X
	4. Eines i tècniques didàctiques: jocs, contes, teatre, música, expressió plàstica i centre d'interès		
	5. Alternatives al càstig	X	X
	6. Excursionisme		
Participació i treball en xarxa	7. Eduquem en la participació infantil		X
	8. Treball amb adolescents		X
	9. Foment de la participació democràtica		X
	10. Assemblearisme. Organització i gestió de l'assemblea.	X	X
	11. Aprendre a debatre. Com fer reunions eficients		X
	12. Treball amb famílies		X
	13. El treball en xarxa i comunitari	X	X
	14. Gestió d'equipaments	X	X
Pensament crític i interculturalitat	15. Comunicació amb famílies: ASI, agressions i conflictes	X	X
	16. Anàlisi de la realitat i definició de l'ideari	X	X
	17. Educació per la Justícia Global	X	X
	18. Drets dels infants	X	X
Inclusió i diversitat	19. Interculturalitat en el món educatiu	X	X
	20. Atenció a les necessitats educatives específiques	X	X
Feminismes	21. Detecció i prevenció d'assetjament i bullying	X	X
	22. Coeducació i feminisme a l'entitat		X

	23. Educació en perspectiva de gènere i LGTBI. Aprofundiment.		X
	24. Violències masclistes: estratègies per a la prevenció i l'abordatge.	X	X
	25. Masculinitats	X	X
	26. Disseny i elaboració de protocols. Prevenció de l'assetjament per raó de gènere	X	X
	27. Com abordar la sexualitat infantil a l'educació en el lleure?	X	X
	28. Detecció i prevenció de l'abús sexual infantil	X	X
	29. Abús sexual infantil a les xarxes socials	X	X
Educació ecosocial i justícia climàtica	30. Com educar davant la crisi climàtica		X
	31. Decreixement	X	X
Salut	32. Alimentació saludable i trastorns alimentaris	X	X
	33. Estratègies i prevenció del consum de drogues als joves	X	X
	34. Primers auxilis		
	35. Salut mental, en parlem?	X	X
	36. Educació emocional amb infants i joves		X
	37. Com treballar la mort i el dol amb infants	X	X
	38. Atenció a la infància i adolescència en risc	X	X
Equips	39. Millorar la dinàmica i la cohesió dels equips	X	X
	40. Emocions i treball en equip		X
	41. Lideratges democràtics		X
	42. Gestió de conflictes		X
	43. El relleu a la meva entitat		X
Planificació estratègica	44. Planificació, redacció i avaluació de projectes	X	X
	45. Legislació i responsabilitat civil i penal per a monitors/es de lleure.		X
	46. Com elaborar un pla de comunicació		X
	47. Com expliquem el nostre projecte?		X
Economia social i solidària	48. Economia social i solidària i cooperativisme	X	X
	49. Fes anticapitalisme, passa't a l'ESS	X	
	50. Gestió responsable de recursos		X
	51. Finançament ètic a la nostra entitat	X	X

52. Transparència i qualitat democràtica	x	x
53. Sobirania tecnològica i eines digitals lliures	x	x

Monogràfics (>8h)

- Els diners de l'entitat: què en fem?

També podeu consultar el [catàleg](#) de l'Escola a www.escolaelsol.coop, apartat de Formació.

Com heu de sol·licitar les càpsules?

Esplac

Un cop escollida la formació que voleu fer i la modalitat que millor s'adapta a les vostres necessitats, cal que us poseu en contacte amb la vostra Coordinadora de Projectes del Sector (CPS) per fer la demanda.

Qualsevol formació s'ha de sol·licitar a la CPS amb un **mínim de dos mesos d'antelació**, que és el temps requerit per trobar formador o formadora, contactar-hi per organitzar i adaptar els continguts de la sessió i preparar els aspectes logístics necessaris.

Les formacions tenen una durada de 4 hores, ja siguin de sector o d'esplai, temps mínim indispensable per poder ser convalidades posteriorment dins dels cursos d'Èxit del programa Marta Mata. Només convaliden hores associatives les càpsules que es realitzin en formacions de sector, i en cap cas les que es facin en un esplai.

Pel que fa a les participants, en el cas de **les càpsules formatives el mínim requerit són 10 persones, mentre que per a les formacions de sector el mínim és de 15 participants**. Si no arribeu al mínim de persones per les càpsules formatives, podeu consultar la vostra CPS per compartir la formació amb un altre esplai amb una situació semblant a la vostra o buscar la solució que més s'adeqüi al vostre cas.

En quant al cost de les formacions, es gestionarà de la manera següent:

- **Càpsules formatives:** la primera càpsula a l'any per a un esplai està subvencionada per Esplac. Les següents tindran un cost de 260€ (65€/h)
- **Formació de sector:** han d'estar programades i acordades per l'assemblea del sector.
- **Acompanyaments:** a definir en cada cas.

Casals de Joves

Un cop escollida la formació que voleu fer i la modalitat que millor s'adapta a les vostres necessitats, cal que us poseu en contacte amb la tècnica de l'àrea pedagògica per fer la demanda.

Qualsevol formació s'ha de sol·licitar amb un **mínim de dos mesos d'antelació**, que és el temps requerit per trobar formador o formadora, contactar-hi per organitzar i adaptar els continguts de la sessió i preparar els aspectes logístics necessaris. Les formacions tenen una durada de 4 hores, siguin de casals o trobades.

Pel que fa a les participants, en el cas de **les càpsules formatives el mínim requerit són 10 persones**. Si no arribeu al mínim de persones per les càpsules formatives, podeu consultar la vostra tècnica per compartir la formació amb un altre casal o entitat amb una situació semblant a la vostra, o buscar la solució que més s'adeqüi al vostre cas.

Com a Casal també podeu demanar fer un curs de monitores o directores de lleure al vostre espai!

Acció Escolta

Un cop escollida la formació que voldreu fer i la modalitat que més s'adapta a les vostres necessitats, cal que us poseu en contacte amb la tècnica de l'àrea pedagògica per fer la demanda.

Qualsevol formació s'ha de sol·licitar amb un **mínim de dos mesos d'antelació**, que és el temps requerit per trobar formador o formadora, contactar-hi per organitzar i adaptar els continguts de la sessió i preparar els aspectes logístics necessaris. Les formacions tenen una durada de 4 hores, siguin d'agrupaments o trobades.

Pel que fa a les participants, en el cas de **les càpsules formatives el mínim requerit són 10 persones**. Si no arribeu al mínim de persones per les càpsules formatives, podeu consultar la vostra tècnica de projectes per compartir la formació amb un altre agrupament o entitat amb una situació semblant a la vostra, o buscar la solució que més s'adeqüi al vostre cas.

Descripció de les formacions

A. Mètode Pedagògic

1. El projecte educatiu: elaboració i revisió

El projecte educatiu (PE) és un document que inclou els trets d'identitat del centre, els principis pedagògics, els principis organitzatius i el projecte lingüístic. En aquest document s'especifiquen els objectius i les prioritats d'actuació de l'entitat i serveix de base per totes les accions educatives. En aquesta càpsula es descriuran aquells aspectes necessaris per elaborar o revisar el projecte educatiu i es donaran eines per poder-ho fer de forma satisfactòria.

Objectius

- Comprendre la importància del projecte educatiu en l'entitat.
- Conèixer l'estructura del projecte educatiu
- Adquirir eines per a la l'elaboració i avaluació de projectes

Continguts

- Conceptualització. El projecte educatiu.
- Principis pedagògics.
- Estructura i elaboració.
  - Entorn Durada
  - Objectius.
  - Activitats i calendari.
- L'avaluació del projecte
- Participació i organització en l'elaboració i revisió del projecte educatiu.
- Recursos i estratègies per a l'elaboració i la revisió del projecte educatiu.

2. El mètode escolta

L'escoltisme o mètode escolta és una proposta d'educació en el temps lliure que té com a missió contribuir a l'educació dels infants, adolescents i joves per tal de participar en la construcció d'un món millor on les persones s'autorealitzin com a individus i juguin un paper constructiu en la societat. L'escoltisme que es basa en la Llei escolta, una proposta de valors comuna a l'escoltisme arreu del món i la promesa, la invitació personal a cada infant, adolescent o jove a comprometre's lliurement davant dels seus companys per treballar per ser millor persona.

Objectius

- Familiaritzar-se amb la trajectòria i el moment actual del moviment escolta
- Conèixer els pilars del mètode escolta: la llei escolta i la promesa.
- Adquirir eines i recursos per aplicar el mètode escolta a l'entitat.

Continguts

- Naixement i referents pedagògics (Robert Baden-Powell).
- Els pilars del mètode escolta:
  - La llei escolta
  - La promesa.
- L'escoltisme a l'entitat.
  - Organització
  - La pedagogia del projecte.

3. Les TIC com a eina educativa

Cada vegada disposem de més aplicacions, programes i plataformes que són presents en les vides d'infants i joves i que poden contribuir a l'educació. El coneixement i l'ús estratègic d'aquests recursos TIC/TAC (Tecnologies de l'Aprenentatge i el Coneixement) ens permetrà millorar la qualitat de les propostes educatives també en l'àmbit de l'educació en el lleure. Tanmateix, les noves tecnologies tenen riscos associats al seu ús i també cal ser-ne coneixedor i adquirir competències per tal de poder-ho treballar amb infants i joves i reduir aquests riscos.

Objectius

- Reflexionar sobre les potencialitat de les TIC/TAC (Tecnologies de l'Aprenentatge i el Coneixement)
- Conèixer els principals recursos TIC/TAC i la seva aplicació educativa
- Contribuir a la prevenció dels riscos associats a l'ús de noves tecnologies.

Continguts

- Les TIC/TAC com a eina educativa: potencialitats, eines i recursos.
- Els i les joves a les xarxes. Posicionament, identitat i relacions.
- Riscos de les TIC.
- Les TIC al lleure: potencialitats i oportunitats.
- Comunicació amb infants i joves.

4. Eines didàctiques: jocs, contes, teatre, música expressió plàstica i centre d'interès*

Les eines didàctiques són tècniques i activitats que ens ajuden a la nostra tasca educativa, a l'hora de transmetre valors, treballar actituds i continguts o descobrir l'entorn entre d'altres. Existeixen moltes eines didàctiques diferents: els jocs, el teatre, l'excursionisme, l'espiritualitat, els tallers, la música, els cinefòrums... en aquesta càpsula coneixerem i aprendrem diferents eines per aplicar amb els infants i joves.

Objectius

- Conèixer les principals eines didàctiques
- Obtenir recursos i eines per treballar amb infants i joves

Continguts

- Les eines didàctiques a l'educació en el lleure
  - Diferents eines per a un mateix objectiu. Tipologies d'eines.
- El conte com a eina educativa
- El centre d'interès o eix d'animació
- L'expressió plàstica com a recurs pedagògic
- Expressió Corporal: teatre, teatre de l'oprimit.
- La música i les danses com a eina educativa i element de motivació i cohesió

*al fer la demanda caldrà especificar quina o quines (màxim dues) eines didàctiques voleu treballar.

5. Alternatives al càstig

Les alternatives al càstig ens ajuden a la nostra tasca educativa, a l'hora de transmetre valors, treballar actituds i relacionar-nos de manera agradable, coherent i des del vincle.

Existeixen moltes reflexions darrere de la construcció d'alternatives: la relació entre fet i conseqüència natural, el treball del vincle, la Comunicació No Violenta... en aquesta càpsula coneixerem i aprendrem diferents eines per aplicar amb els infants i joves.

Objectius

- Conèixer la importància de buscar una alternativa als càstigs tradicionals.
- Reflexionar al voltant de la diferència càstig i conseqüència.
- Reflexionar al voltant dels conceptes: límits, vincle i coherència.
- Descobrir els punts febles personals i fomentar el treball en equip.
- Obtenir recursos i eines per treballar amb infants i joves.

Continguts

- La importància de l'alternativa al càstig: Per què?
- Diferència càstig i conseqüència: buscant la coherència. Conceptes relacionats:
  - Límits.
  - Vincle.
- Activadors: allò que ens posa a la defensiva o ens fa sentir desempoderades.
- El treball en equip.
- Recursos i eines per treballar amb infants i joves: Comunicació NoViolenta.

6. Excursionisme

Anem d'excursió amb la nostra entitat? Sabem planificar una ruta o travessa? Per què pugem muntanyes? Com és la relació entre l'associacionisme educatiu i l'excursionisme? I, sobretot, com volem que sigui? L'excursionisme ens permet sortir de la nostra zona de confort i no només ens allunya de la contaminació i ens obre la porta a paisatges que aprenem a estimar, sinó que ens permet reconnectar, contemplar i prendre consciència d'allò que ens envolta. Però, tenim clar quins principis pedagògics hi ha al darrere? I sabem tot el que hem de fer per organitzar una excursió interessant, adequada i segura?

Objectius:

- Conèixer les possibilitats i oportunitats de l'excursionisme com a eina didàctica
- Reflexionar sobre la relació entre l'associacionisme educatiu i l'excursionisme
- Aprendre a planificar una excursió.
- Adquirir tècniques de seguretat i orientació a la muntanya

Continguts:

- L'associacionisme educatiu i l'excursionisme. Per què caminem?
- L'educació ambiental durant les excursions i sortides. La descoberta de l'entorn natural.
- Planificació d'una excursió. Què cal tenir en compte?
- Tipologia d'excursions i d'activitats a l'entorn natural.
- Tècniques d'orientació. El mapa, la brúixola i recursos tecnològics.
- Seguretat a la muntanya. Gestió del risc.
- Recursos per planificar una excursió. Anem preparats, Guia de Rutes.

B. Participació i treball en xarxa

7. Eduquem en la participació infantil

Aquesta formació és una introducció general a les diferents maneres d'entendre la Participació infantil, les condicions per a que aquesta es doni i els diferents models per mesurar-la, així com metodologies i estratègies per treballar-la. També permet la reflexió de les relacions educatives en els nostres centres des de la perspectiva de la participació viscuda des d'un mateix i en el context del grup.

Objectius:

- Introduir als participants en el concepte de participació i els aspectes que l'envolten.
- Analitzar les possibilitats participatives de la pròpia entitat.
- Dissenyar estratègies i oferir eines i recursos pel foment de la participació en el seu centre.

Continguts:

- Conceptualització. Definicions de la participació. L'escala de participació.
- Els protagonistes de la participació en el context de l'educació en el lleure
- Estratègies: treball per projecte i participació, la responsabilització progressiva en funció de les edats.
- Debats i tensions al voltant de la participació infantil.

8. Treball amb adolescents

L'adolescència és l'etapa vital de la transició de la vida com a infant a la vida adulta. Implica, necessàriament, canvis i inestabilitat. Els i les adolescents estan immersos en la recerca d'una nova identitat i del sentit de la seva existència.

El treball educatiu amb joves i adolescents suposa tot un repte pels equips educadors. La capacitat que tinguin de donar respostes a les necessitats d'aquesta etapa vital, i la capacitat de mantenir a algun d'aquest joves en el projecte, per continuar-lo, són dos dels pilars claus a través dels quals hauran de moure's els monitors i monitores amb la seva proposta educativa.

Amb aquesta proposta formativa donem les eines teòriques i pràctiques perquè els equips pugin fer aquest acompanyament educatiu als seus adolescents.

Objectius:

- Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb l'adolescència.
- Elaborar estratègies i oferir recursos per treballar amb adolescents.
- Prendre consciència de la importància que tenen els adolescents en les nostres entitats pel que fa el relleu generacional.
- Dissenyar estratègies per treballar amb adolescents en els contextos de l'educació en el lleure.

Continguts:

- Conceptualització: adolescència, autonomia, psicologia evolutiva, necessitats i interessos, motivacions i emocions.
- Trets psicològics i sociològics de l'adolescència, començant pel record de la pròpia adolescència i acabant per la caracterització de la població amb la que es treballa o es vol treballar.
- Anàlisi de la metodologia de treball a l'esplai en relació a l'adolescència .
- Metodologies i eines per treballar amb adolescents. Difusió dels recursos pedagògics existents per treballar amb aquesta franja d'edat.

9. Foment de la participació democràtica

Que la participació és un tret característic de l'entitat és àmpliament assumit. Però la participació, com moltes altres coses, cal treballar-la continuadament i dia a dia.

El relleu continuat de les persones que conformen l'entitat o la implicació variable al llarg de l'any, fan que la participació s'hagi de promoure i adaptar a la realitat de cada entitat. Aquesta singularitat fa que des de cada assemblea es reflexioni sobre com promoure la participació en el si de l'organització.

Quins espais de decisió tenim? Com garantim que la veu de tothom aporta a diferents decisions? Com desenvolupem i gestionem processos participatius complexos? Quins canals i eines de participació tenim?

Objectius:

- Promoure la reflexió sobre la participació interna a l'entitat
- Facilitar eines per millorar els espais i processos participatius
- Transmetre la necessitat constant de millorar la qualitat democràtica de l'organització

Continguts:

- La motivació i el compromís
- L'organigrama – Espais i canals de participació
- Eines de participació
- Mecanismes de qualitat democràtica.
  - Transparència
  - La comunicació interna
  - El relleu en els càrrecs
- La participació a l'assemblea
- Els processos participatius.

10. Assemblearisme. Organització i gestió de l'assemblea

Tenim clar que som assembleàries i que el màxim òrgan de presa de decisions és l'assemblea ho tenim molt clar. Però com prenem els acords? Qui prepara les assemblees? L'assemblea és un espai de debat on es pot parlar de tot? Tothom té la possibilitat de dir-hi la seva? Són útils les hores dedicades a l'assemblea?

En aquesta formació coneixerem eines i estratègies per fer facilitar la presa de decisions en assemblea i per planificar reunions útils pel projecte.

Objectius:

- Donar una visió àmplia de l'assemblea i les múltiples formes que pot adoptar.
- Donar eines per promoure la participació activa dels i les membres.
- Treballar la preparació d'una assemblea en funció dels temes a treballar.

Continguts:

- L'assemblea com a espai de participació
- Tipus de reunions i assemblees
- Estructura:
  - L'ordre del Dia
  - L'Acta
- Mecanismes de presa de decisions
- Dinamització:
  - Rols: moderació / control del temps / secretari/a...
- Eines per a promoure la participació

11. Aprendre a debatre. Com fer reunions eficients

Aquesta formació té per objectiu aprendre les tècniques necessàries perquè les reunions i els debats a l'entitat es vehiculin a través d'un diàleg fluid i constructiu, tot superant els errors i obstacles que dificulten una comunicació assertiva, eficaç i eficient.

Objectius:

- Posar en pràctica, mitjançant el debat, la capacitat de reflexió i de crítica.
- Adquirir un millor domini de la capacitat d'expressió i d'argumentació.
- Treballar la concepció col·lectiva de la reflexió i el coneixement.
- Treballar l'escolta activa i comprensiva.

Continguts:

- Què significa discutir/debatre?
- Eines per un diàleg enriquidor
- Identificació i anàlisi d'errors habituals
- Comunicació no violenta: escolta activa i assertivitat

12. Treball amb famílies

Amb aquesta formació es vol potenciar el treball de reflexió sobre el rol de les famílies a l'entitat per tal de trobar estratègies, recursos i eines per treballar amb ells durant tot l'any, fomentant la seva participació.

Objectius:

- Introduir l'educació integral com a marc des del qual enfocar el treball amb la família a l'esplai.

- Reflexionar sobre la relació entitat- família: què ens aporta, què els aportem.
- Prendre consciència de la importància que tenen les famílies pel desenvolupament del projecte educatiu.
- Elaborar estratègies i oferir recursos per treballar amb les famílies

Continguts:

- Què és l'educació integral: definició i conceptes clau.
- La relació família-esplai: necessitats i interessos d'uns i altres
- La participació de les famílies a l'esplai: espais, graus i límits de participació. Són suficients?
- La participació de les famílies: treball concret sobre l'elaboració de l'ideari i el projecte educatiu.
- La comunicació entre les famílies i l'entitat: revisar quins canals i llenguatges utilitzem en la comunicació i com millorar-los.
- Com treballar la diversitat amb les famílies.
- Difusió dels recursos pedagògics existents referents a la participació de les famílies en entitats educatives.

13. El treball en xarxa i comunitari

La formació vol esdevenir un espai d'anàlisi de les nostres relacions dins el teixit associatiu de l'entorn proper per tal de millorar les nostres relacions i treure el màxim profit de les estructures participatives. També s'emmarcaran la possibilitat de construcció de projectes comunitaris i en relació amb l'entorn més immediat.

Es presentaran a més les possibilitats de participació en el marc de les nostres federacions.

Objectius:

- Donar a conèixer les principals estructures participatives de les associacions catalanes.
- Descobrir els avantatges de col·laborar amb altres associacions.
- La participació i les relacions al nostre territori d'actuació.
- Donar a conèixer quins són els òrgans de participació d'Esplac –AEC –ACJ i el per què de la seva existència

Continguts:

- Què és el treball en xarxa i perquè és important?
- L'acció comunitària. Coneixem el nostre entorn?
- Amb qui ens podem relacionar?
- Com establim les nostres relacions?
- Principals estructures participatives de les associacions catalanes.
- Els òrgans de participació de les nostres federacions.

14. Gestió d'equipaments

La gestió d'equipaments per part d'entitats juvenils o agrupacions d'entitats pot convertir-se en un gran repte. En aquesta càpsula coneixerem models de gestió, centrant-nos en la gestió ciutadana/comunitària, i treballarem els elements a tenir en compte per tal de garantir unes bones pràctiques i un impacte positiu tant per l'entitat o entitats gestores com pel territori.

Objectius:

- Conèixer el model de gestió comunitària d'equipaments
- Proporcionar a les participants eines per a una bona gestió d'equipaments.
- Conèixer el Balanç Comunitari com a eina de millora.

Continguts:

- Models i exemples de gestió d'equipaments
- La gestió ciutadana/comunitària d'equipaments públics
  - Qualitat democràtica
  - Participació interna
  - Treball en xarxa i impacte en el territori
- Balanç Comunitari, una eina per la millora
- Com afrontem la gestió d'un equipament des de l'entitat?
  - Elements a tenir en compte i problemàtiques habituals
  - Bones pràctiques

15. Comunicació amb famílies: ASI, agressions i conflictes

Aquesta formació aborda el rol de les famílies a l'entitat per trobar estratègies, recursos i eines per treballar amb elles, fomentant la participació i el treball en xarxa. En concret, se centra en com tractar temes complexos com els casos d'abús sexual infantil, les agressions i d'altres conflictes que puguin sorgir. Es tracta de temes que costa tractar amb les famílies pel caire delicat que poden tenir, motiu pel qual és important saber abordar-los, comunicar-los i treballar-los.

Objectius:

- Introduir l'educació integral com a marc per treballar amb les famílies a l'entitat.
- Prendre consciència de la importància que tenen les famílies en el creixement i desenvolupament dels infants i joves.
- Reconèixer què és l'abús sexual infantil i què són les agressions, contextualitzant-les a les entitats.
- Elaborar estratègies i oferir recursos comunicatius per treballar aquests temes amb les famílies.

Continguts:

- Què és l'educació integral: definició i conceptes clau.
- Què és l'abús sexual infantil i les agressions. Definicions bàsiques. Circuits de derivació en cas d'intervenció i paper de la família.
- La relació família-entitat: necessitats i interessos en el context d'una agressió i/o conflicte.
- La comunicació entre les famílies i l'entitat: revisar quins canals i llenguatges utilitzem en la comunicació, quin missatge volem transmetre i quin és l'objectiu en cas d'agressió o detecció d'una situació d'abús, una agressió o un conflicte.
- Estratègies per a la comunicació de temes complexos amb les famílies.

C. Pensament crític i interculturalitat

16. Anàlisi de la realitat i definició de l'ideari

Amb aquesta formació es vol donar eines a l'entitat per a la definició o revisió de l'ideari. A partir de l'anàlisi de l'entorn més proper i del posicionament de l'entitat podem construir un full de ruta que ha de servir de base per a qualsevol acció de l'entitat. Es donaran a conèixer diferents recursos i estratègies per tal de fer aquest procés i propostes per integrar-hi la visió de tots els perfils que participen de l'entitat.

Objectius:

- Comprendre l'entorn proper des d'on s'educa.
- Reflexionar sobre la rellevància de l'educació en el lleure com a eina de transformació
- Conèixer què és un ideari, exemples i estructura.
- Donar a conèixer eines i recursos per a la definició o revisió de l'ideari.

Continguts:

- Anàlisi de la realitat. Com és el nostre entorn proper? Des d'on mirem?
- Educació i política. La relació entre educació i política. La transformació social com un dels eixos principals de l'educació en el lleure.
- Què és un ideari: definició, exemples i debat. Per a què serveix?
- Valors. Són importants?
- Construir o revisar un ideari.
- Recursos i estratègies. Participació.

17. Educació per la Justícia Global

L'educació per a la justícia global (EpJG) s'entén com un procés de coneixement i d'anàlisi crítica de la realitat que vincula l'acció local i la seva dimensió global. La seva finalitat és promoure una consciència crítica envers les causes que generen desigualtats i conflictes. També contribueix al canvi d'actituds i pràctiques que han de fer possible una ciutadania responsable, respectuosa i compromesa amb la transformació social (Rubio i Lucchetti, 2016). En aquesta càpsula formativa s'introduirà el paradigma de l'EpJG i es treballarà la importància d'introduir-lo en l'acció educativa. L'EpJG es concreta a través de quatre àmbits: justícia econòmica, justícia ambiental, justícia de gènere, i el dret de les persones al refugi, a desplaçar-se i a migrar.

Objectius:

- Introduir als participants en el món de l'EpJG, a nivell conceptual, històric, en relació a altres educacions.
- Reflexionar sobre l'educació en valors
- Dotar dels recursos necessaris per tal que els participants siguin capaços de portar a terme projectes d'EpJG a l'entitat.

Continguts:

- Aproximació i definició de l'EpJG.
- Desigualtats, privilegis i poder
- Vincles entre accions locals i la dimensió global
- Com ho treballem? Elaborant projectes d'EpJG

18. Drets dels infants

Amb aquesta formació es vol familiaritzar als i les participants amb conceptes bàsics relacionats amb els drets dels infants i dotar-los de recursos i eines per treballar-los en els diferents espais educatius i amb els diferents grups d'edat a través de metodologies diverses com l'expressió plàstica, el teatre o el joc.

Objectius:

- Conscienciar sobre la importància del treball en drets dels infants, així com la importància que els infants coneguin els seus drets.
- Vincular els drets dels infants amb el desenvolupament del projecte de curs.
- Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb els drets dels infants.
- Oferir recursos i donar a conèixer materials per treballar els drets dels infants amb infants i joves.

Continguts:

- Conceptes: necessitat, dret, desig.
- Perspectiva internacional i històrica dels Drets dels infants.

- Quins són els Drets dels infants? Quin és el vincle amb els Drets humans? Característiques bàsiques i comunes. Diferències.
- Què és l'Educació en Drets humans/dels infants? Quins coneixements, valors i habilitats promou?
- Presentació de recursos i materials pedagògics pel treball dels Drets dels infants.

19. Interculturalitat al món educatiu

Com s'acull socialment la diversitat? Diversitat cultural, multiculturalitat, interculturalitat, diàleg, identitat, convivència, etc. són termes que anem escoltant en el nostre dia a dia i que comencen a articular l'imaginari col·lectiu de l'àmbit educatiu. En aquesta càpsula revisarem els diversos models de gestió de la diversitat i parlarem de conceptes bàsics: estereotip, prejudici, discriminació i la seva funció social, per comprendre com afecten la convivència ciutadana i treballarem al voltant de la perspectiva intercultural reflexionant sobre els reptes que planteja a l'acció i a la intervenció educativa.

Objectius:

- Entendre com s'ha construït la identitat i el nostre imaginari entorn de la diversitat cultural
- Comprendre com la cultura, estereotips i actituds influeixen en les nostres interaccions i anàlisis.
- Adquirir eines per desenvolupar la perspectiva intercultural en la nostra intervenció educativa.

Continguts:

- La construcció de la diversitat cultural.
  - Identitat i construcció de l'imaginari entorn a la diversitat cultural a occident i la construcció històrica de «l'altre».
  - Breu aproximació a la teoria decolonial i postcolonial actual
- La gestió de la diversitat.
  - Discriminacions i prejudicis
  - Educació inclusiva: Exclusió, segregació, integració i inclusió
- La interculturalitat com a eina de transformació social
- Eines per l'educació intercultural

D. Inclusió i diversitat

20. Atenció a les necessitats educatives específiques.

Com s'acull socialment la diversitat? Quina gestió se'n fa en el món educatiu? En aquesta càpsula revisarem els diversos models de gestió de la diversitat i parlarem de conceptes bàsics i treballarem seguint la perspectiva d'educació inclusiva reflexionant sobre els reptes que planteja a l'acció i a la intervenció educativa. També es donaran eines per adquirir competències bàsiques per a desenvolupar les funcions de monitor/a de suport a infants amb necessitats educatives especials en entorns de lleure.

Objectius:

- Conèixer els principals conceptes sobre Educació Inclusiva
- Reflexionar sobre la importància del treball conjunt entre tots els agents implicats
- Adquirir eines per desenvolupar acompanyar infants amb NEE en la nostra intervenció educativa.

Continguts:

- L'educació inclusiva: conceptes bàsics
- Barreres per a l'aprenentatge i la participació.
- Infants amb Necessitats Educatives Especials: Perfils més freqüents
- Infants amb Necessitats Educatives Especials: Estratègies per a l'acompanyament
- NEE i l'educació en el lleure

21. Detecció i prevenció d'assetjament i bullying

El bullying o assetjament en l'àmbit educatiu és el maltractament psicològic, verbal o físic produït entre infants i joves tant en espais educatius com virtuals. Com a educadores, és important conèixer bé aquest fenomen, causes i tipologies per poder-ho prevenir, saber-lo detectar i ser capaces d'intervenir.

Objectius

- Conèixer què és l'assetjament i quines són les seves causes, manifestacions i formes d'intervenció
- Capacitar al i la alumne per treballar situacions de maltractament aprenent tècniques i estratègies d'afrontament
- Reflexionar sobre casos pràctics per poder ajustar les intervencions

Continguts

- Conceptualització. Què és l'assetjament o maltractament?
- Quines són les causes.
- Tipologies de maltractament
  - L'assetjament a les xarxes.
- Prevenció. Com treballar la prevenció?

- Prevenió primària
  - Prevenió secundària
  - Prevenió terciària
  - **Detecció.**
    - Indicadors, factors de risc i factors de protecció.
    - Anàlisis del perfil de l'agressor/a i del perfil de la víctima
    - Causes del maltractament
  - **Intervenció. Estratègies i tècniques per a la intervenció. Com actuar com educadors/es?**
  - **Desmuntant mites sobre el bullying.**
-

E. Feminismes

22. Coeducació i feminisme a l'entitat.

La coeducació es basa en la promoció d'una educació que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de tota mena de discriminació per raó de sexe o gènere, així com la integració de forma explícita i amb continguts d'aprenentatge de la perspectiva de gènere. La coeducació, en contrapunta l'educació mixta, implica reconèixer l'existència de la jerarquia del model masculí sobre el femení i la intencionalitat del personal educatiu per a intervenir per corregir aquesta jerarquia.

La coeducació és doncs, una eina bàsica per construir un nou model de ciutadania que ha de fer possible la participació i el desenvolupament de totes les persones per igual.

Objectius:

- Sensibilitzar sobre la importància d'educar en igualtat.
- Conscienciar sobre el fet que les diferències no han de crear desigualtats.
- Donar recursos per treballar amb perspectiva de gènere a les entitats i en les activitats amb infants i joves.
- Fomentar valors i actituds d'igualtat, el respecte, el reconeixement mutu, l'autonomia i la responsabilitat compartida.

Continguts:

- Què significa parlar de coeducació?
- Fem educació mixta o coeducació?
- Àmbit de la comunicació: com ens expressem, llenguatge utilitzat.
- Àmbit de la convivència: com ens organitzem a les entitats.
- Com ens autodefinim: la coeducació i el projecte educatiu.
- Com portem a la pràctica la coeducació amb els infants i joves?

23. Educació en perspectiva de gènere i LGTBI. Aprofundiment.

Aquesta càpsula formativa és un aprofundiment per a aquelles persones o entitats que ja hagin participat en formacions bàsiques sobre la educació en perspectiva de gènere. Es treballarà per promoure la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere i per a l'eliminació de les desigualtats i violències que es deriven de l'orientació sexual, la identitat de gènere i les diferències en el desenvolupament sexual des de l'àmbit educatiu i de les entitats.

Objectius

- Conèixer i sensibilitzar sobre la diversitat de les persones i col·lectius LGTBI
- Conèixer el marc teòricoconceptual i els seus debats
- Conèixer el marc normatiu entorn la diversitat sexual
- Adquirir eines pràctiques per al treball amb infants i joves

Continguts:

- Desigualtats socials per motius de diversitat sexual i de gènere
- Marc conceptual: Teoria de gènere i feminismes
  - Sexe, identitat de gènere, expressió de gènere, orientació sexual
- Instruments políticourídics de promoció de drets, antidiscriminació, etc. (internacionals, estatals, nacionals, locals)
- Recursos per a l'acció en el lleure educatiu:
  - activitats i recursos pedagògics per treballar la temàtica amb diferents edats
  - com abordar situacions quotidianes (empoderament, discriminació LGTBfòbica, etc.)
  - moviments, col·lectius, xarxes de suport i institucions de referència
- recursos, bibliografia i webgrafia per ampliar coneixements i experiències

24. Violències masclistes: estratègies per a la prevenció i l'abordatge

La proposta formativa presentada dona resposta a la necessitat manifestada per les entitats i federacions de lleure que volen treballar en la construcció d'una societat més justa on es garanteixin els drets de totes les persones, unes relacions socials i personals basades en la llibertat i el respecte entre les persones i, per tant, lliure de situacions de violències masclistes.

A nivell més concret, es vol dotar als espais d'eines per prevenir i actuar enfront de situacions d'assetjament i violències.

Objectius:

- Sensibilitzar als i les joves d'entitats juvenils sobre violències masclistes i desigualtats
- Dotar d'eines als espais per prevenir i actuar enfront de situacions d'assetjament

Continguts:

- Conceptes bàsics: model sexe-gènere, sistema binari, estereotips, divisió sexual del treball, relació de poder, el sistema patriarcal.
- Violències masclistes
  - Definició i tipologies
  - Les violències masclistes en el món de l'associacionisme juvenil
- L'abordatge de les violències masclistes a les entitats juvenils. Recursos: Protocols , Comissió d'igualtat, Pla de formació, Treball en xarxa.

25. Masculinitats

La socialització dels homes els predispesa a la dominació, ja de petits assumeixen certs privilegis i aprenen a exercir el propi poder sobre la resta de persones, en especial de les dones i tots aquells homes que no mostrin les característiques definides per la masculinitat hegemònica.

Aquesta càpsula té per objectiu desarticular la masculinitat hegemònica, posant el focus en l'àmbit educatiu i la quotidianitat associativa. Partirem de la creació d'unes masculinitats noves i plurals que trenquin amb el model tradicional i únic. Unes noves masculinitats que es desvinculin de la necessitat d'exercir violència, de dominar i de ser un heroi a tota costa.

Objectius:

- Promoure el debat i el qüestionar els models hegemònics de masculinitats
- Proposar alternatives a la masculinitat hegemònica des d'una mirada amb perspectiva de gènere que vetlla per l'equitat
- Dotar d'eines als espais per treballar aquesta temàtica amb l'assemblea, infants i joves

Continguts:

- Conceptualització: sistema sexe-gènere
- Identitat, gènere i masculinitat.
  - Revisant privilegis i acceptant les emocions.
  - Com ens relacionem?
- Violències masclistes i sexualitat
  - Detecció i rols.
  - Trencar silencis. Quin paper prenem?
- Masculinitats i feminismes
  - La cura dels altres
  - Aliances i possibilitats
- I amb la tasca educativa, què?

- Coeducació
- El rol del monitor. Com esdevenir referents?

26. Disseny i elaboració de protocols. Prevenció de l'assetjament per raó de gènere

Aquesta càpsula vol dotar a les entitats (esplais, casals, agrupaments i altres entitats de caràcter no associatiu) d'eines per prevenir i actuar enfront de situacions d'assetjament amb l'objectiu de construir una societat més justa on es garanteixin els drets de totes les persones, unes relacions socials i personals basades en la llibertat i el respecte entre les persones i, per tant, lliure de situacions de violències masclistes.. El recull d'eines i estratègies s'emmarquen en l'elaboració de protocols, guies que han de servir a les entitats per definir un marc d'actuació amb la finalitat d'erradicar conductes d'assetjament sexual i per raó de sexe.

Objectius:

- Sensibilitzar als i les joves d'entitats juvenils sobre violències masclistes
- Dotar a les entitats (esplais, casals, agrupaments i altres entitats de caràcter no associatiu) d'eines per prevenir i actuar enfront de situacions d'assetjament.
- Donar eines perquè les entitats es dotin d'un procediment d'intervenció i acompanyament amb la finalitat d'atendre i resoldre situacions d'agressions masclistes.

Continguts:

- L'abordatge de les violències masclistes a les entitats juvenils. Recursos:
  - Protocols
  - Comissió d'igualtat
  - Pla de formació
  - Treball en xarxa
  - altres
- Marc normatiu
- Desenvolupem un protocol per la prevenció i abordatge de violències.
  - Acció preventiva: comunicació, formació i compromís
  - La comissió d'igualtat
  - Procediment d'actuació: principis i garanties, drets i obligacions, procés d'intervenció (diagrama), seguiment i avaluació, informació.

27. Com abordar la sexualitat infantil a l'educació en el lleure?

La sexualitat forma part de nosaltres des del naixement i està present en totes les etapes del nostre cicle vital, alhora que influeix en el desenvolupament i en la salut de totes les persones. Amb aquesta càpsula es treballarà al voltant de l'educació sexual i afectiva d'infants, adolescents i joves, des d'una perspectiva de gènere i de drets LGTBI, per tal incorporar-la en el processos educatius i que no sigui un tema viscut amb por o des del tabú.

Objectius:

- Adquirir coneixements sobre gènere i sexualitat.
- Incloure la perspectiva de gènere i de drets LGTBI en l'educació sexual i afectiva.
- Conèixer eines i recursos per treballar-ho amb infants i joves.

Continguts:

- L'educació sexual i afectiva.
- Salut i sexualitat.
- Una sexualitat heteronormativa i cisgènere?
- Parlem de desig i plaer.
- Eines i especificitats per a cada edat en el treball de la sexualitat.
- Recursos i eines per treballar amb infants i joves.

28. Prevenció, detecció i actuació davant l'abús sexual infantil

La formació pretén conscienciar als monitors i monitores que estan a organitzacions de lleure educatiu davant de l'abús sexual infantil així com oferir eines per a la prevenció, detecció i actuació d'acord amb el protocol vigent. La formació vol sensibilitzar i reflexionar sobre la protecció que hem d'oferir als nens, nenes i adolescents davant l'abús sexual infantil i d'altres conductes abusives, així com establir els circuits de derivació en cas que sigui necessària la intervenció d'aquests professionals en la protecció d'un infant.

Objectius

- Reconèixer i saber què és l'abús sexual.
- Conèixer el perfil de les persones maltractadores i quines estratègies utilitzen.
- Desenvolupar habilitats i estratègies per identificar situacions d'abús i com evitar-les en les nostres entitats
- Treballar amb dinàmiques per infants, joves i monitores que facilitin la prevenció de l'abús sexual.
- Familiaritzar-se amb el protocol d'intervenció en cas d'ASI

Continguts:

- Què és un abús? Definicions bàsiques de què és un abús i aclarir conceptes relacionats: agressió, explotació sexual infantil, ...
- Aprofundiment en l'abús sexual a menors.
- Eines per identificar situacions d'abús. Desenvolupar habilitats i estratègies per identificar situacions d'abús i com evitar-les en les nostres entitats
- L'abusador o maltractador. Aproximació a perfils i estratègies que utilitzen.
- Prevenció. Dinàmiques per infants, joves i monitores que facilitin la prevenció de l'abús sexual.
- El protocol ASI
- Treballem recursos.

29. Abús sexual infantil a les xarxes socials

La formació pretén conscienciar als monitors i monitores que estan a organitzacions de lleure educatiu davant de l'abús sexual infantil i l'assetjament sexual virtual, així com oferir eines per la prevenció, detecció i actuació. La formació vol sensibilitzar i reflexionar sobre la protecció que hem d'oferir als infants i adolescents davant l'abús sexual infantil i d'altres conductes abusives, així com establir els circuits de derivació en cas que sigui necessària la intervenció d'aquests professionals en la protecció d'un infant.

Objectius:

- Reconèixer i saber què és l'abús sexual infantil.
- Identificar pràctiques d'abús i assetjament sexual en el context de les xarxes socials.
- Conèixer el perfil de les persones maltractadores.
- Desenvolupar habilitats per detectar situacions de risc o d'abús.
- Sistematitzar el procés a seguir en cas de detecció d'assetjament sexual virtual.
- Treballar amb dinàmiques per infants, joves i monitores que facilitin la prevenció de l'abús sexual i l'assetjament sexual.

Continguts:

- Què és un abús? Què és l'assetjament? Definicions bàsiques i aclariment de conceptes relacionats: agressió, explotació sexual infantil, sexting, abús de poder...
- Aprofundiment en l'abús i l'assetjament sexual a menors en el context de les xarxes socials: WhatsApp, Instagram, TikTok i apps de cites.
- Eines per identificar diferents situacions d'abús: sextorsió, sexpredding, pornografia, exhibicionisme.
- L'abusador o maltractador. Aproximació a perfils i estratègies virtuals que utilitzen.
- Actuació d'acord al protocol vigent. Circuits de derivació en cas d'intervenció.

- Objectius de la prevenció de l'abús i l'assetjament virtual i dinàmiques per treballar-los.

F. Educació ecosocial i justícia climàtica

30. Com educar davant la crisi climàtica

Aquesta càpsula pretén abordar, des d'una vessant crítica, la crisi ecològica que estem vivint des de fa dècades. En farem anàlisi per tal d'extreure'n eines que ens permetin traduir en la tasca educativa, accions concretes que incorporin perspectives sostenibles i de decreixement per tal de poder caminar cap a una societat justa, democràtica, descarbonitzada i sostenible. A més a més, les associacions són espais de participació idonis on començar a fomentar pràctiques sostenibles i respectuoses amb el planeta. Què podem fer perquè la nostra entitat esdevingui un agent sensibilitzador i de canvi d'hàbits?

Objectius:

- Realitzar una comprensió crítica dels sistemes ecològics i econòmics.
- Entendre l'esser humà com a ecodependent i interdependent i comprendre les relacions entre les accions locals i les conseqüències globals.
- Reflexionar sobre la petjada ecològica genera l'entitat en el seu dia a dia.
- Incorporar la competència ecosocial en la pràctica educativa

Continguts:

- Conceptualització. Sostenibilitat i decreixement.
- Anàlisi dels sistemes ecològics i la situació actual. Una emergència climàtica i ecològica.
- La competència ecosocial en l'acció educativa.
- L'impacte de l'entitat. La carta de gestió de recursos
- Menús sostenibles
  - La perspectiva agroecològica en el disseny de menús.
  - Evitar el malbaratament en el disseny dels menús
- Experiències i bones pràctiques associatives (horts, cooperatives, mercats d'intercanvi, sortides, tallers...).

31. Decreixement

En aquesta càpsula s'aborda, des d'una vessant crítica, la crisi ambiental que estem vivint des de fa dècades. Se'n fa una anàlisi per extreure eines que es transformin en accions concretes, incorporant perspectives sostenibles i de decreixement en la tasca educativa. La càpsula es presenta sobretot

per educadores amb ganes d'iniciar-se o complementar coneixements, tot canviant les ulleres amb les que mirem el món.

Objectius:

- Analitzar i sensibilitzar sobre la crisi ambiental: ecològica, econòmica i social
- Explorar els conceptes de sostenibilitat i decreixement
- Incorporar la perspectiva ecològica i ambiental en la pràctica educativa

Continguts:

- Medi ambient: definició i component social
- Antropocè
  - Antropocentrisme
  - Evolució històrica
  - Crisi ambiental: ecològica, econòmica, social
  - Petjada ecològica
- Decreixement
  - Dimensions del decreixement
  - Els 4 verbs del decreixement
- Passar a l'acció
  - Educació ambiental/per la sostenibilitat. Principis
  - ESS. Pam a Pam
  - Economia circular
- Intervencions educatives

G. Salut

32. Alimentació saludable i trastorns alimentaris

Per què cal menjar verdura? Què ens aporta menjar cigrons i no carn? Compartir àpats, colònies i vivències ens fa propers i ens permet incidir en els hàbits alimentaris dels infants. En aquesta càpsula es donaran eines per tal de promoure la salut en el moments dels àpats i per dotar-los de més qualitat pedagògica. També es donaran eines per l'elaboració de menús sostenibles i saludables des d'una perspectiva de la sobirania alimentària i l'agroecologia per tal que siguin equilibrats i nutritius.

La proximitat i la convivència entre infants, joves i educadores sovint ens fa capaços de detectar anomalies i esdevenir persones properes a qui poen explicar allò que preocupa. Com a educadores, quin és el paper que hem de prendre? A qui hem d'informar? Qui ens pot assessorar?

Objectius

- Promoure actituds i desenvolupar hàbits que condueixin a comportaments de vida saludable.
- Reflexionar sobre el paper clau durant l'acompanyament dels àpats.

- Dotar d'eines per l'elaboració de dietes sostenibles i saludables per repensar els àpats a l'entitat.
- Conèixer diferents alteracions de la conducta alimentària i què els caracteritzen.
- Donar eines per a poder detectar conductes alimentàries que requereixin atenció.
- Oferir eines per a la intervenció en casos d'alteracions de l'alimentació.

Continguts:

- L'alimentació saludable i com incloure-la en el projecte educatiu.
- Els àpats com a context educatiu, l'acompanyament.
- Alteracions de la conducta alimentària.
- Quins són els indicadors d'un trastorn alimentari?
- Quin es el paper que cal prendre quan detectem una alteració de la conducta alimentària.
- Quins recursos, entitats i institucions ens poden assessorar?

33. Estratègies i prevenció del consum de drogues amb joves

El consum de drogues sovint apareix com a tema recurrent entre els grups d'adolescents. L'educació en el lleure és un espai privilegiat per poder tractar temes com aquests en un clima de confiança, i on poder parlar de tot sense tabús. Quin paper juga l'entitat i els i les referents? Quines responsabilitats assumim les referents en aquest aspecte? Com establim una relació de confiança amb els adolescents? I amb les famílies?

Estem preparats/des per entomar aquests temes? Sabem detectar situacions de risc pels joves? Quin és el paper que hem de prendre? A qui hem d'informar? Qui ens pot assessorar?

Objectius:

- Reflexionar entorn al concepte d'ús, abús i consum responsable.
- Conèixer quins efectes a curt i a llarg termini produeixen a la salut diferents substàncies.
- Oferir eines i recursos per a la intervenció en diferents casos relacionats amb el consum de substàncies.
- Treballar com incloure al projecte educatiu la prevenció i l'acompanyament cap a la creació d'una opinió pròpia respecte el consum de substàncies (esperit crític, responsabilitat).
- Donar eines per treballar aquest tema amb els nois i les noies.
- Reflexionar sobre l'oci juvenil i la relació que hi ha amb el consum de drogues.

Continguts:

- Concepte d'ús, abús i consum responsable.
- Perquè un adolescent comença a prendre drogues? Motius i contextos que ho afavoreixen.
- Principals substàncies i les seves característiques.
- Marc legal.

- El paper dels i les referents
- Com treballem aquests temes a l'assemblea? Quines propostes d'oci oferim i potenciem? Què en diu el nostre projecte educatiu?
- El debat a l'assemblea, amb els joves i amb les famílies.
- Indicadors d'una addicció i com detectar conductes de risc?
- Quin es el paper que cal prendre quan detectem un abús de consum de substàncies?

34. Primers auxilis

Aquesta càpsula va dirigida a persones voluntàries que treballen diàriament en projectes amb infants i adolescents. En aquesta càpsula s'introduiran els conceptes bàsics de prevenció de riscos i accidents i es treballarà al voltant de la responsabilitat del monitor/a de lleure. Es donaran claus per aprendre a reaccionar davant situacions d'emergència i actuar davant de petits accidents. També es donaran les claus per conèixer el material que ha de tenir una farmaciola i com s'utilitza.

Objectius

- Prendre consciència de la importància de la prevenció i responsabilitat del monitor/a
- Aprendre a reaccionar en les diferents situacions d'emergència o petits accidents
- Identificar i resoldre situacions d'urgència vital en infants
- Adquirir pautes d'actuació per a saber reaccionar davant un incident sanitari (apropament a les tècniques bàsiques de primers auxilis).
- Conèixer què és i com utilitzar correctament una farmaciola i el material que porta.

Continguts

- Accidents i prevenció
  - Què és un accident. Riscos i perills.
  - Consells per prevenir accidents en l'entorn escolar
- La farmaciola
  - Què hem de tenir a la farmaciola?
  - Legalitat i farmaciola
  - Com s'utilitza el que hi ha a la farmaciola?
- Primers auxilis
  - Què són. Introducció als primers auxilis.
  - Neteja i cura de ferides
  - Intoxicacions alimentàries
  - Reaccions al·lèrgiques
  - Cremades
  - Hipertèrmia (febre)
  - Ofegaments per sòlids i líquids

- Constants vitals i alteracions de la consciència
- Situacions d'emergència.

35. Salut mental, en parlem?

Els problemes de salut mental són més comuns del que es pensa i una de cada quatre persones n'experimentarem algun al llarg de la nostra vida. Aquestes condicions de salut mental afecten de forma temporal i substancial la capacitat de les persones per afrontar les demandes de la vida diària. Aquesta condició pot causar alteracions de pensament, de percepció, d'estat d'ànim, de personalitat o de comportament, tot i que de vegades és invisible i no aparent davant els altres i, a més, no ha suposat un impediment per portar una vida normalitzada en comunitat. Això, quan ens organitzem o eduquem, ho tenim present?

Objectius

- Conèixer diferents alteracions de la salut mental i què les caracteritza.
- Reflexionar sobre la salut mental i el seu abordatge en les entitats per trencar amb barreres i estigmes.
- Promoure actituds i desenvolupar hàbits per promoure una bona salut mental
- Dotar d'eines per l'acompanyament de persones amb problemes de salut mental.

Continguts:

- Salut mental: conceptualització i conceptes bàsics.
  - Estigmes, barreres i prejudicis
- La salut mental i l'educació en el lleure.
- Estratègies i eines per la no reproducció de l'estigma.
- Recursos i eines per al treball al voltant de la salut mental.

36. Educació emocional amb infants i joves

L'educació emocional és la capacitat de conèixer i comprendre els nostres sentiments i emocions per tal de saber com gestionar los i relacionar nos d'una manera positiva amb el món. Desenvolupar aquesta capacitat és bàsica per poder desenvolupar nos com a persones lliures de complexos, responsables dels seus actes, compromeses i felices. En aquesta formació es treballarà per vincular aquesta capacitat a l'acció educativa a través d'eines, dinàmiques i recursos.

Objectius

- Introducció a l'educació emocional.

- Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb educació emocional.
- Oferir recursos per treballar la dimensió emocional amb infants i joves

Continguts

- Alfabetització emocional. Conceptes claus
- Introduir l'alfabetització emocional a partir de jocs i de dinàmiques que permetin l'observació de les pròpies emocions i mitjançant la presentació d'un esquema bàsic per gestionar-les.
- Presentació d'estratègies de gestió emocional útils pel treball amb infants i/o joves.
- Difusió dels recursos pedagògics existents.

37. Com treballar la mort i el dol amb infants

T'has plantejat mai si plantegem la mort de forma correcta amb els nostres infants i joves? Si ho treballem prou en els espais educatius? Sents que et manquen recursos i discurs sobre el tema alhora de plantejar "la mort" com a tema de treball? En aquesta càpsula es començaran a resoldre aquests dubtes i coneixerem diferents recursos i maneres que tenim a l'abast per treballar la mort i el dol amb infants i joves.

Objectius

- Reflexionar sobre la concepció que es té de la mort i el dol en la nostra societat.
- Conèixer què és la pedagogia de la mort.
- Conèixer recursos per portar a la pràctica la pedagogia de la mort amb infants i joves.

Continguts:

- La mort i el dol: conceptualització i context.
- La pedagogia de la mort: de la teoria a la pràctica
- Recursos per treballar la mort i el dol amb infants i joves

38. Atenció a la infància i adolescència en risc

La infància i l'adolescència són etapes no exemptes de risc i vulnerabilitat. Acompanyar els infants i joves i treballar perquè les entitats siguin espais propers i segurs és clau per una bona intervenció. En aquesta càpsula es farà èmfasi en les condicions que propicien la vulnerabilitat i el desenvolupament d'eines dins de la pròpia entitat per treballar-hi. També es brinda la possibilitat de conèixer què entenem per maltractament, quins tipus hi ha. Conèixer aquestes possibles situacions és clau per una correcta detecció i gestió de les situacions.

Objectius:

- Conèixer i reflexionar al voltant dels conceptes relacionats amb les situacions de risc en la infància i la joventut.
- Familiaritzar-se amb els diferents indicadors de risc per tal de poder detectar una situació de vulnerabilitat o maltractament així com entendre millor les conductes dels infants derivades d'aquesta situació.
- Plantejar estratègies i pautes per a la intervenció educativa.
- Desenvolupar eines perquè l'entitat sigui un espai segur i inclusiu.
- Establir el protocol d'actuació adient per a una situació de risc.

Continguts:

- Alguns conceptes entorn a la infància i la joventut en situació de risc.
- Possibles situacions de risc. Maltractament.
  - Síntomes i indicadors de risc.
  - Pautes per a la intervenció educativa en situacions de risc.
- Possibles situacions de risc. Pobresa i vulnerabilitat econòmica.
  - Desenvolupament d'eines d'atenció. Beques i treball en xarxa.

H. Equips

39. Millorar la dinàmica i la cohesió dels equips

Aquesta formació vol abordar la millora del funcionament i l'organització dels equips de treball, posant especial èmfasi en els temes de resolució de conflictes, mediació i negociació així com en tècniques per la dinamització de grups. S'aborden també aspectes relacionats amb la cohesió d'un grup i les raons que hi intervenen.

Objectius

- Conèixer aspectes bàsics sobre l'organització de grups.
- Conèixer els principals elements que determinen la cohesió d'un grup de persones.
- Millorar les habilitats comunicatives i de relació personal en els participants.
- Augmentar les capacitats de lideratge i gestió d'equips de treball a partir de l'autoconeixement i el creixement personal.

Continguts

- Què és un grup?
- Conèixer les principals característiques així com els elements que entren en joc en el treball en equip.
- Funcions i rols en un equip.
- Les habilitats pel treball en equip: l'assertivitat, l'escolta activa, l'empatia.
- La comunicació dins del grup.

- Els lideratges dins del grup
- Els conflictes: actituds, gestió positiva i mediació.

40. Emocions i treball en equip

L'educació emocional és la capacitat de conèixer i comprendre els nostres sentiments i emocions per tal de saber com gestionar los i relacionar nos d'una manera positiva amb el món. Desenvolupar aquesta capacitat és bàsica per poder desenvolupar nos com a persones lliures de complexos, responsables dels seus actes, compromeses i felices. Aquesta formació vol abordar la millora del funcionament i l'organització dels equips de treball, posant especial èmfasi en l'abordatge i la gestió emocional dels grups.

Objectius

- Introducció a l'educació emocional.
- Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb educació emocional.
- Conèixer les principals característiques així com els elements que entren en joc en el treball en equip.
- Oferir recursos per treballar la dimensió emocional amb els equips de treball

Continguts

- Alfabetització emocional. Conceptes claus
- Els grups i equips de treball. Funcions i rols en un equip.
- Les habilitats pel treball en equip: l'assertivitat, l'escolta activa, l'empatia.
- Estratègies de gestió emocional útils pels equips de treball.

41. Lideratges democràtics

Són necessàries les figures de lideratge dins de l'entitat? És compatible ser democràtiques i tenir líders? Tenim espais a l'entitat per reflexionar sobre el poder? Tenim mecanismes de retorn sobre l'ús del poder? Què pot fer cadascú des de la seva posició de poder? Com es pot utilitzar en benefici del grup? En aquesta càpsula reflexionarem sobre aquestes preguntes i treballarem eines i metodologies útils per a contribuir a unes entitats sanes i democràtiques.

Objectius:

- Reflexionar sobre els lideratges i rols a l'entitat
- Adquirir eines per a uns lideratges democràtics de les entitats

Continguts:

- El poder
  - Estructures formal i informals
  - Rols i rang
- Lideratges i gestió d'equips. Conceptualització
  - Estils i tipologies de lideratges
- Competències per uns lideratges sans
  - Responsabilitat i compromís
- Eines de control i regulació
- Democràcia, assemblearisme, horitzontalitat i lideratges: és possible?
- Eines i recursos complementaris.

42. Gestió de conflictes

Els conflictes en el si dels equips són recurrents i normals. El dia a dia a l'esplai és intens, la responsabilitat que assumim és elevada i la gestió del dia a dia i el treball en equip sovint comporta mals entesos o divergència d'opinions que desemboquen en conflictes. Amb aquesta càpsula coneixerem què volem dir quan parlem de conflictes i com afrontar-lo. Aprendre a viure els conflicte de manera positiva i com una manera de seguir aprenent, és clau per tenir unes entitats clares!

Objectius:

- Aprendre a detectar els conflictes existents entre l'equip de monitors/es
- Entendre el conflicte com un fet natural i inherent als equips de treball
- Treballar competències per la gestió i mediació de conflictes

Continguts:

- Fonaments del conflicte
  - Què entenem per conflicte?
  - Conflicte versus problema.
  - Conflicte versus violència.
- La mediació
  - Els models de la mediació
  - El concepte de mediació
  - El procés de mediació. Característiques del procés
- La figura de la mediadora
  - La funció del/la mediador/a
  - Errors comuns del/la mediador/a
  - Com abordar situacions conflictives
- Competències per a un procés de mediació
  - Comunicació

- Escolta activa
- Empatia

43. El relleu a la meva entitat

Les entitats com els esplais, agrupaments o casals estan sotmesos a permanents processos de canvi de les persones que les conformen i les tasques que aquests desenvolupen a l'entitat. Això implica estar en permanent procés de relleu intern a la entitat. Per a què això no afecti a la estabilitat de l'organització, cal dotar-nos d'estratègies d'acollida i de traspàs d'informació.

Objectius

- Entendre que el relleu és constant i permanent a l'entitat.
- Donar una visió complexa del relleu.
- Saber veure en quin moment ens trobem dins del procés de relleu a l'entitat.
- Reflexionar sobre com fem l'acollida de noves persones a l'assemblea.
- Compartir bones pràctiques i estratègies per fer un bon relleu

Continguts

- Què és el relleu?
- La importància de treballar el relleu.
- El relleu com a procés integral.
  - Principis del procés.
  - Aspectes pedagògics.
  - Aspectes psicològics.
- Agents implicats en el relleu.
- Condicions bàsiques per a un bon relleu.
  - L'entitat.
  - L'equip
  - La documentació.
- El traspàs de coneixements.
  - Estratègies.

I. Planificació estratègica

44. Planificació, redacció i avaluació de projectes

Transformar les idees i les necessitats en un projecte no és una tasca fàcil. Entem els projectes com a elements clau en el dia a dia de l'associacionisme i del món professional social ja que els projectes s'han acabat convertint en la unitat elemental d'intervenció social a través de la qual les entitats

duen a terme les seves accions. En aquesta càpsula es descriuran aquells aspectes més bàsics del disseny i planificació de projectes i es donaran eines per poder-ho fer de forma satisfactòria.

Objectius

- Comprendre la importància dels projectes en les entitats
- Conèixer l'estructura dels projectes
- Adquirir eines per a la redacció, execució i avaluació de projectes

Continguts

- Planificació del projecte.
  - Destinataris. Objectius.
- Disseny
- Redacció
- Qualitat i avaluació
  - Expectatives
  - Mecanismes de control
- Pressupost
- Gestió del temps en redacció de projectes

45. Legislació i responsabilitat civil i penal en les activitats de lleure*

Les activitats d'educació en el lleure estan regulades per la Direcció General de Joventut de Catalunya. El coneixement dels deures i obligacions és necessari per poder dur a terme la tasca educativa de manera segura. Així mateix, els i les monitores també cal que coneguin les responsabilitats civils i penals que implica l'associacionisme educatiu. En aquesta càpsula s'abordaran tots aquestes temes i també es resoldran dubtes i inquietuds en relació a la temàtica.

Objectius

- Conèixer el marc regulador de les activitats d'educació en el lleure.
- Aclarir dubtes relacionats amb el marc regulador de les activitats d'educació en el lleure.
- Entendre la responsabilitat civil i penal associada a les activitats d'educació en el lleure.

Continguts

- Els drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència durant la preparació i realització de les activitats de lleure
- Regulació de les activitats d'educació en el lleure en les quals participen menors de 18 anys. El Decret 267/2016.
  - Les activitats regulades.
  - L'equip de monitor/es. Titulacions i ràtios
  - La notificació de l'activitat

- L'assegurança d'accidents i de responsabilitat civil.
- Altres aspectes regulats en el Decret 267/2016.
  - Obligacions de la persona responsables-
  - Documentació obligatòria.
- Més qüestions relacionades amb les activitats d'educació en el lleure
  - LOPD i drets d'imatge
  - Manipulació d'aliments, acampada lliure i altres.
- Responsabilitat civil i penal.
- Presentació del recurs "Anem preparats".

*per aquesta formació és important que feu arribar dubtes i temes d'interès al fer la demanda.

46. Com elaborar un pla de comunicació

La comunicació és un element cabdal en el dia a dia dels nostres projecte, tant internament com externament. Amb aquesta càpsula obtindrem una visió global de la comunicació a l'entitat a partir d'elaborar un pla de comunicació propi.

De cara endins quins missatges comuniquem? De quins canals disposem? Quan utilitzem un canal o un altre? Qui s'encarrega de gestionar i garantir que la comunicació interna funcioni?

De cara enfora necessitem explicar el projecte que duem a terme a les famílies, al veïnat, a l'administració....Quin missatge fem arribar? És el que volem transmetre? Quins elements hem de tenir en compte a l'hora de comunicar?

Objectius:

- Donar una visió global de la comunicació
- Com elaborar un pla de comunicació intern.
- Saber utilitzar les diferents eines de què disposem per a la finalitat que perseguim.

Continguts:

- La nostra entitat i la comunicació
- Públics a qui ens dirigim:
  - Comunicació externa
  - Comunicació interna
- Què volem comunicar?
- Eines de comunicació: web, blog, facebook, twitter, Instagram, correu electronic, whatsapp.
- Definició d'un pla de comunicació

47. Com expliquem el nostre projecte?

Per tal que les nostres entitats creixin a tots els nivells és vital donar-nos a conèixer i externalitzar la nostra imatge. En aquest sentit, cal que siguem capaços d'adaptar els nostres projectes i activitats a les necessitats reals de l'entorn on treballem. És important el plantejament d'una bona estratègia de comunicació i difusió que ens ajudi en aquesta qüestió. Aquest curs ens facilitarà els elements necessaris per tal que siguem capaços d'explicar l'esplai davant de qui sigui.

Objectius:

- Proporcionar als alumnes eines i instruments per millorar la presència externa i l'adaptació de les activitats i projectes a les necessitats de l'entorn.
- Conèixer els mètodes i les tècniques bàsiques per millorar la difusió de les activitats de les entitats, organitzar campanyes de comunicació, analitzar el seu impacte,...
- Introduir als participants en l'elaboració d'un pla de màrqueting.

Continguts:

- Visibilitat i reconeixement
- Definició del missatge que volem transmetre. Anàlisi de l'impacte social
- Eines de comunicació externs
- Xarxes socials
- Relacions amb l'administració
- Comunicació d'activitats puntuals:
  - Organització de campanyes de difusió
  - Relació amb els mitjans de comunicació
- Desenvolupament de campanyes

J. Economia social i solidària

48. Economia social i solidària i cooperativisme

Tots els ésser humans hem de satisfer les nostres necessitats bàsiques per poder viure, i les societats s'organitzen per satisfer-les. Aquest és el sentit original de l'economia. En aquesta sessió debatrem entorn a la diferència entre desitjos i necessitats, i identificarem els diferents agents i esferes que intervenen en la resolució de les vostres necessitats quotidianes. Conceptualitzarem els diferents esferes del model econòmic plural actual. Es donarà a conèixer el model d'Economia Social i Solidària (ESS) i el cooperativisme, la seva trajectòria històrica i la implementació actual. Es donaran eines i es presentaran recursos per apropar les participants a experiències i pràctiques de l'ESS.

Objectius

- Reflexionar sobre el model econòmic i social actual.
- Donar a conèixer el model d'Economia Social i Solidària i el cooperativisme com a model econòmic proper i realista.
- Apropar a les participants a models viables d'ESS: conèixer experiències del seu territori.

Continguts

- Reflexió crítica sobre el sistema actual
- Què és l'Economia Social i Solidària i quins principis i valors té?
- Conèixer el mapa de l'ESS de l'entorn apropant exemples de projectes cooperatius.
- L'ESS i l'associacionisme educatiu

49. Fes anticapitalisme, passa't a l'ESS

La majoria de monis d'esplai, caps d'agrupament i casaleres segurament coincideixin en veure el capitalisme com un sistema depredador i que genera tota mena de violències. No és sorprenent que la paraula "anticapitalisme" estigui cada cop més present al dia a dia de les entitats. Però fins a quin punt coincideixen el discurs i la pràctica? Realment fem anticapitalisme a part de ser anticapitalistes? I quines eines i estratègies tenim per aconseguir-ho?

Aquesta càpsula parteix d'una anàlisi crítica del sistema capitalista per mostrar l'economia social i solidària (ESS) com una alternativa anticapitalista (o postcapitalista) real i sostenible. L'ESS es presenta a partir de Pam a Pam, el mapa de l'ESS i el consum responsable de Catalunya, construït a partir de 15 criteris. Aquests criteris es traslladen a la realitat de l'associacionisme educatiu, generant un espai de reflexió sobre com poden incorporar-se a les entitats. S'aprofundeix en aspectes com democràcia interna, feminisme, proveïdores, llicències lliures, finances transformadores, arrelament territorial i sostenibilitat per pensar alternatives al model de consum i organització imperant. Finalment, es mostren opcions d'activisme econòmic al territori a través de la participació a Pam a Pam.

Objectius:

- Presentar l'ESS com una alternativa al sistema capitalista.
- Incorporar pràctiques d'ESS l'associacionisme educatiu i donar a conèixer l'activisme econòmic a partir del projecte Pam a Pam.
- Promoure el consum responsable a l'ESS entre monis, caps i casaleres d'entitats d'associacionisme educatiu.

Continguts:

- Introducció
  - Anàlisi crítica del sistema capitalista
  - Economia social i solidària (ESS): una proposta anticapitalista i feminista que posa la vida al centre
  - Pam a Pam, el mapa de l'ESS i el consum responsable a Catalunya
- Què fem a l'entitat?: Autodiagnosi en clau ESS

- Democràcia interna: com prenem les decisions?
- Perspectiva feminista: com ens repartim les tasques?
- Proveïdores: què i on comprem?
- Llicències lliures: i les eines digitals, què?
- Finances transformadores: on tenim els diners?
- Arrelament territorial: com ens vinculem amb l'entorn?
- Sostenibilitat: com reduïm la nostra petjada ecològica?
- Cartes de gestió de recursos, guies de consum responsable i protocols d'abastiment agroecològic
- Participació a Pam a Pam: una experiència d'activisme econòmic

50. Gestió responsable de recursos

Aquest curs pretén abordar de forma general els aspectes relacionats amb la gestió dels recursos que fem a l'entitat i com fer-ho de forma responsable.

En el dia a dia, la feina que fem genera impactes en el nostre entorn: cobrem quotes, gestionem subvencions públiques, fem compres de material, anem amb transport, comprem menjar, etc. En definitiva gestionem recursos i cal que ens parem a pensar si tot allò que fem genera impactes positius o no.

En aquesta formació reflexionarem sobre la pràctica de l'entitat i mirarem com podem fer canvis per tal de generar impactes positius a la societat en relació a la gestió de recursos.

Objectius:

- Introduir al participant en el món de la gestió econòmica d'una entitat sense ànim de lucre, posant especial interès en què conegui que la entitat genera uns recursos determinats.
- Impactes positius i negatius que generem.
- Explorar com vincular el nostre ideari a la gestió responsable de recursos.

Continguts:

- Què és la Gestió responsable de recursos.
- Anàlisi dels recursos que gestionem a l'esplai.
- Coherència entre el què diem i el què fem.
- Eines que ens poden facilitar generar canvis. La carta de gestió de recursos.
- Propostes de millora per l'esplai i entitats o col·lectius que ens ho poden facilitar.

51. Finançament ètic a la nostra entitat

Aquesta càpsula pretén abordar de forma general els aspectes relacionats amb el finançament d'una associació, centrant-se en conèixer els diferents tipus de finançament (propi, públic i privat) i els

aspectes a tenir en compte per al seu correcte desenvolupament. També pretén incidir en la necessitat que les associacions estableixin criteris en quan a la seva forma de finançar-se per tal que la seva economia sigui coherent amb la seva ideologia.

Objectius:

- Introduir al participant en el món de la gestió econòmica d'una entitat sense ànim de lucre.
- Adquirir nocions bàsiques en relació a l'elaboració del pressupost de l'entitat.
- Introduir als participants en la recerca de finançament.
- Reflexionar al voltant de la necessitat d'establir criteris en quant al finançament.
- Introduir als participants en les diferents possibilitats de finançament que tenen les associacions i com abordar-les.

Continguts:

- Introducció a la gestió econòmica d'una entitat sense ànim de lucre.
  - Comptabilitat
  - gestió documental
- Elaboració de pressupostos.
- Principis del finançament.
- El finançament propi: campanyes econòmiques, les quotes, merchandising.
  - Aspectes fiscals en quan al finançament propi.
- El finançament públic: subvencions, convenis, premis.
  - Aspectes a tenir en compte en relació al finançament públic: sol·licituds, obligacions vers l'organisme que subvenciona, justificació.
- Finançament privat: ajuts, donacions.

52. Transparència i qualitat democràtica

Som veritablement una entitat democràtica? Probablement diem que totes les participants tenen veu i vot a l'assemblea, però, hi ha espai per al debat sobre tots els temes que configuren i afecten al projecte? Estem segures que la informació arriba a tothom? Fem esforços per tal d'explicar-la i fer-la entenedora? En aquesta sessió aprofundirem sobre els diferents elements que fan d'una entitat que sigui democràtica, quines eines i mecanismes cal que existeixin per garantir la participació i la transparència de l'entitat. La rotació de càrrecs, tenir documents escrits, dinamitzar els espais de participació, posar la informació necessària a disposició de tothom son mecanismes que ajuden a incrementar la qualitat democràtica d'una entitat. Quins ja coneixem i com millorar-los?

Objectius:

- Comprendre quins àmbits afecta la qualitat democràcia

- Compartir la necessitat de revisar internament mecanismes i procediments que permetin incrementar la qualitat democràtica de l'entitat

Continguts

- Gestió democràtica de l'entitat
- Organigrama: càrrecs, responsabilitats i canals de comunicació i decisió
- Foment de la participació
  - Objectiu i mètode
  - Espais i canals
  - Processos participatius
- Transparència i bon govern
- Relleu

53. Sobirania tecnològica i eines digitals lliures

Format: presencial (recomanable que les participants puguin fer servir un ordinador). També hi ha la possibilitat de fer la formació íntegrament en línia.

Les eines digitals lliures són el software que respecta la teva llibertat com a usuari, a més de respectar la solidaritat social amb la comunitat per compartir i millorar la tecnologia. L'objectiu d'aquesta càpsula és acostar aquestes eines a les entitats de base de l'associacionisme educatiu. Aquesta càpsula es divideix en 2 parts: la primera és d'anàlisi, reflexió i plantejament polític; la segona és pràctica i enfocada a conèixer i proves les eines.

A la primera part es presenten les eines digitals lliures com a alternativa a les grans empreses tecnològiques, mostrant el seu poder de transformació social i la seva essència anticapitalista a partir de la sobirania tecnològica. Es presenta la filosofia horitzontal, democràtica i de treball en xarxa de les eines digitals lliures, treballant el concepte de tecnoètica des d'una vessant feminista i de reducció de l'impacte ambiental.

A la segona part es fa una panoràmica a les eines existents, mostrant alternatives a les eines tradicionals i hegemòniques. Es presenten Commonscloud (oficina), Zimbra (correu electrònic) i Meet (veideotrucada) per animar les entitats a fer el canvi d'eines.

Objectius

- Presentar les eines digitals lliures com una alternativa al monopoli de les grans corporacions tecnològiques

- Introduir els conceptes de programari lliure i tecnoètica, vinculant-los a l'anticapitalisme i el feminisme
- Fer una panoràmica d'eines digitals lliures per oferir alternatives viables i animar a fer el canvi d'eines

Continguts

1. Punt de partida: de qui depenem?
  1. Dependència tecnològica i capitalisme de vigilància
  2. El control de les eines de teletreball per part de les grans corporacions
2. Eines digitals lliures: horitzontalitat, democràcia i treball en xarxa
  1. Alternatives i relació amb l'ESS, l'associacionisme i el cooperativisme
  2. Tecnoètica: feminisme, dades, sostenibilitat
3. Programari lliure (FLOSS)
  1. Quines eines fem servir? Quines eines podríem fer servir?
  2. 4 llibertats del programari lliure
  3. Diferències entre software lliure i privatiu
  4. Lliure no vol dir gratis!
4. Panoràmica d'eines digitals lliures (part pràctica)
  1. Correu (Zimbra)
  2. Oficina (Commonscloud)
  3. Videotrucada (Meet)
5. Com seguim?
  1. Repositoris d'eines digitals lliures
  2. Formació complementària o acompanyaments amb el canvi d'eines*

*Formacions complementàries: Al marge d'aquesta càpsula introductòria, les entitats poden demanar formacions complementàries i/o d'aprofundiment en algun tema específic (per exemple, en alguna de les eines presentades). Igualment, s'ofereixen acompanyaments a les entitats que vulguin fer el canvi d'eines per tal de facilitar aquest canvi amb el suport de la cooperativa femProcomuns.
